

Minimální preventivní program školy

Krizový plán školy

Školní rok 2016/2017

Minimální preventivní program školy

Základní škola a Mateřská škola Heřmanov, okres Děčín

Vedení školy

ředitelka: Mgr. Bc. Gabriela Švandrlíková

Telefon: 412 512 124, 602 572 163

Email: reditelka@skolahermanov.cz

zástupkyně ředitelky: Jitka Chlumská

telefon:

email: skolka@skolahermanov.cz

Školní metodik prevence: Mgr. Bc. Gabriela Švandrlíková

Výchovný poradce: Mgr. Bc. Gabriela Švandrlíková

Členové školního preventivního týmu: Klára Ficzlová

Jitka Chlumská

Iva Novotná

Charakteristika školy a regionu

Škola se nachází v malé vesnici. Jsme tedy škola vesnická, málotřídního typu.

Obec se skládá ze tří částí – Heřmanov, Fojtovice, Blankartice. Obec nemá vlastní obchod, zdravotní středisko ani kulturní zařízení. V obci jsou dvě restaurační zařízení. Vedení obce se však snaží o stmelení obyvatel a organizaci vlastních kulturních akcí. Ve škole se vzdělávají žáci 5 postupných ročníků.

V letošním školním roce je zapsáno 15 žáků. 3 žáci 5. ročníku, 0 žáků 4.

ročníku, 7 žáků 3. ročníku, 5 žáků 2. ročníku, 0 žáků 1. ročníku.

Škola sídlí v jednopatrové budově. V budově je mateřská škola, základní škola, školní družina a školní jídelna. Okolo budovy je oplocená zahrada. Žáci se vzdělávají ve dvou učebnách. Mateřská škola disponuje jednou učebnou, u které je koupelna a záchodky. Žáci a děti MŠ se stravují v přízemí v místnosti školní jídelny. Škola řeší problém s nedostatkem prostor. Školní družina je vždy v jedné ze dvou tříd po vyučování.

Věková smíšenost a malý počet žáků umožňuje lépe zachycovat patologické jevy u dětí. Žáci jsou v letošním školním roce 100% české národnosti. Žáci jsou z 90% z obce. Z 10% žáci dojíždějí z okolních měst. Ve škole nejsou žáci ze sociálně slabších rodin, což umožňuje lepší organizaci preventivních akcí, kterých se účastní 100% žáků.

Školní budova nemá riziková místa ohledně sociálně patologických jevů.

Jediným místem jsou sociální zařízení, kam odcházejí žáci sami. Sociální zařízení jsou však hned vedle tříd a dveře třídy zůstávají vždy o přestávce

otevřené. Do šaten chodí žáci vždy pod dozorem pedagogů. Ráno při příchodu žáků do školy je přítomna paní uklízečka. Na zahradě školy jsou žáci opět pod dozorem, při činnostech ve školní družině nesmí obíhat školu nebo chodit do prostor před školou. Pedagogové jsou povinni sledovat chování žáků a vhodně je motivovat ke společným hrám a činnostem. Žáci přicházejí do kolektivu, který znají již z mateřské školy. Nejsou tedy úplně noví a lépe se s kolektivem adaptují.

Školní preventivní program.

Školní metodik prevence Mgr. Bc. Gabriela Švandrlíková je zároveň výchovným poradcem a ředitelkou školy. Je ve škole nejdéle a má přehled o všech žácích a jejich vlastnostech.

Možnosti pedagogického sboru na málotřídní škole nejsou velké. Ředitelka školy v letošním školním roce zaškolí novou pedagožku a funkci ŠMP předá.

Konzultační hodiny jsou ve středu od 13,00 do 15,00 hodin.

Ve školním preventivním týmu jsou dvě pedagožky ze základní školy a dvě pedagožky z mateřské školy.

Vnitřní informační zdroje.

Odborná literatura: viz seznam školní knihovny

Webová stránka školy: www.skolahermanov.cz

Schránka důvěry: je uložena na chodbě školy a je vybírána 1x za 14 dní ŠMP

Email ŠMP: reditelka@skolahermanov.cz

Nástěnky ve škole.

Vnější informační zdroje.

Oblast školství

PPP Děčín Čs. armády 1164/8, 405 02 Děčín IV, tel.: 412 532 071, 775 441 269

SPC Děčín - klinický psycholog - Mgr. Monika Zemancová

vedoucí SPC speciální pedagog - PaedDr. Ladislava Laušmanová

SPC při Spec. ZŠ a Spec. MŠ Děčín, 17. listopadu 673/8, Děčín 1, 405 01

tel.: 420 607 936 913, 420 773 033 095

SVP ETOP Děčín Vítězství 70, Děčín XXXII, 407 11, tel. 412 594 901

Oblast zdravotnictví

Ordinace dětské psychiatrie MUDr. Kozlík Pavel, Pohraniční 1288/1, Děčín, 40501, tel. 412 512 039

Logopedická poradna U nemocnice 1, 405 99 Děčín, tel.: 412 705 256, 412 705 299

Privátní logopedická poradna Zdravotní středisko Weberova 7 405 02 Děčín 6 – Želenice – Plačková K.

Obvodní dětské lékaři

MUDr. Antonín Zamykal, tel. 412 586 522,

MUDr. Karel Krátký, tel. 412 586 606 Děčínská 352, 407 22 Benešov nad Ploučnicí

Oblast sociální péče

OSPOD (Orgán sociálněprávní ochrany dětí) Magistrát města Děčín, Mírové nám. 1175/5, Děčín 4 - odbor sociálních věcí a zdravotnictví Miluše Ritterová, tel. 412 593 339; vila Tereza, budova A2

Kurátor pro děti a mládež: Bc. Ivana Roučková, tel. 412 593 208; budova A3, Na Valech 156/6, Děčín IV

Městská policie Děčín Jitka Máchová, Na Valech 156/6, Děčín IV-Podmokly, 405 02 Děčín 2 tel. 412 593 193

Analýza výchozí situace

Na analýze výchozí situace se podílejí členové ŠPT, žáci, rodiče. Rodiče mají možnost konzultací přímo s ŠMP nebo jakýmkoliv pedagogem, kterému důvěřují. Žáci i rodiče mohou své přání, postřehy, anonymní zprávy podávat do schránky důvěry. Stížnosti je nutné podávat písemně k rukám ředitelky školy. S dětmi MŠ a žáky ZŠ je pravidelně prováděn komunitní kruh, který slouží k stmelení kolektivu formou diskusí, rozhovorů, her, pohybových činností. Komunitní kruh provádí MŠP v ZŠ a paní Jitka Chlumská a Iva Novotná v MŠ, která dále informuje metodika ŠP. Dále budeme sledovat výskyt sociálně patologických jevů v oblasti strádání dětí v rodinách či nevhodných rodinných situací, které neblaze působí a dopadají na stav dětí a žáků. V tomto případě komunikujeme a spolupracujeme s OSPOD Děčín, dětským pediatrem žáků. Důležitá je spolupráce s rodiči a správná informovanost o situaci.

Nástroje mapování:

- Dotazníky
- Záznamy ŠMP
- Zápisy z pedagogických rad
- Pozorování žáků, diskuse, rozhovory
- Spolupráce s OSPOD a PČR
- Výstupy hodnocení MPP minulého školního roku
- SWOT analýza

Cíle MPP

- poskytování informací všem výše zmíněným skupinám o problematice prevence sociálně patologických jevů a nabízení veškerých možností, jak je plně zapojit do vlastní realizace,
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- podněcování žáků k uvědomění si zodpovědnosti za své zdraví, za životní prostředí a za své jednání
- vytváření životních postojů a kvalitního žebříčku hodnot s důrazem na život bez drog, násilného, xenofobního a diskriminačního chování
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí, posilování duševní odolnosti vůči stresu a negativním zážitkům
- minimalizace výskytu sociálně patologických jevů, rasismu, diskriminace, netolismu
- vytváření nestresujícího prostředí pro přijetí jakéhokoliv žáka,
- vytváření pozitivní motivace pro zapojení všech žáků, rodičů, zaměstnanců školy do školních i mimoškolních aktivit
- seznamování žáků s tématy antidiskriminace,
- nabízení možností, jak se samostatně rozhodovat a jak hledat pomoc
- organizovat návštěvy žáků v základní škole Benešov nad Ploučnicí v rámci lepší adaptace žáků 5. ročníku v příštím roce při přestupu na 2. stupeň

1. Krátkodobé cíle – spočívají ve zmapování potřeb primární prevence a ve vlastní realizaci specifické i nespecifické primární prevence (viz výše) a v pokračování budování vztahů mezi jednotlivými žáky. Působení na žáky s problémy v chování. Působení na žáky neplnící si své povinnosti. Lepší komunikace s rodiči.
2. Střednědobé cíle – zahrnují především snahu o větší zapojení rodičů do dění školy, tvorbu vlastních projektů. Možnost otevření vlastních aktivit. Pomoc při školních akcích. Upevňování důvěry rodičů v naši školu a její kvalitu.
3. Dlouhodobé cíle: výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj sociálních kompetencí, prevence šikany, prevence závislosti na internetu a počítačových hrách

Cílové skupiny

- žáci ZŠ
- děti MŠ
- rodiče
- pedagogové
- děti a žáci se zdravotními problémy, žáci se specifickými vzdělávacími potřebami, žáci v riziku, žáci, kteří rizikové chování vykazují,
- děti s odlišnou etnickou příslušností, u nichž je podstatná integrace do většiny

Metody a způsoby dosažení cílů

Aktivita pro pedagogické pracovníky

- další vzdělávání pedagogických pracovníků dle plánu DVPP
- informovanost o skladbě MPP
- spolupráce s preventivním týmem školy
- diskuze, rozhovory, zapojení do projektů a mimoškolních akcí

Aktivita pro žáky

- individuální práce s každým žákem
- aktivní zapojení třídního učitele,
- kvalitně zpracovaném školním řádu – Pravidlech soužití.
- společné besedy se žáky a projektové dny
- hry a komunikace na téma vztahy, emoce, zážitky
- rozvoj sociálního citění a podpora umět naslouchat druhému
- rozvoj empatie u žáků
- podpora soužití a vztahů mezi dětmi MŠ a žáky ZŠ
- nabídka zájmových činností v oblasti zdravého životního stylu
- zařazování besed s příslušníky policie, staršími občany z obce, předávání životních zkušeností
- vedení žáků k jiným aktivitám než využívání počítačové techniky k aktivitám ve volném čase
- zapojování sportovních aktivit a organizace sportovních dnů
- návštěvy divadelních představení
- setkání se seniory obce a přispění účinkováním v jejich programu
- péče o zeleň ve třídě i na školní zahradě

Aktivita pořádané školou ve spolupráci s kulturní komisí Obce Heřmanov

- Halloween pro děti a rodiče
- Vystoupení na setkání seniorů
- Vítání adventu
- večerní akce pro děti – Putování za vánoční hvězdou
- návštěva policisty – tatínka dítěte MŠ, tatínka žákyně ZŠ - beseda
- návštěva městské knihovny v Benešově nad Ploučnicí
- Setkání s muzikantem p. Kauferem – hra na různé druhy kytary
- Školní karneval
- Čarodějnický den
- Zahradní slavnost pro maminky
- Indiánské odpoledne
- Den dětí ve spolupráci s obcí Heřmanov
- Kynologický trénink psů – Bezpečný pes
- Projektové dny ŠVP

Aktivita zaměřené na rodičovskou veřejnost

- seznámení rodičů se strategií a MPP
- seznámení se školním řádem
- poskytnutí adresáře poskytovatelů služeb s ohledem na problematiku nežádoucího chování dětí
- školní akce určené pro rodiče
- funkčnost poradenského systému školy
- písemná sdělení rodičům
- distribuce informačních materiálů

Evaluace MPP školy

Evaluace MPP je systematické shromažďování, analyzování a interpretování informací o průběhu intervence a jeho možných účincích. Evaluaci provádí členové týmu školní prevence.

Hodnotíme, zda bylo dosaženo cílů MPP.

Byl program úspěšný?

Co ovlivnilo, zkomplikovalo program?

Bylo skutečně dosaženo stanoveného cíle?

Budu opakovat tento postup, přístup?

Odpovídá program potřebám prevence školy pro příští rok?

Na co se příští rok zaměříme?

Dále hodnotíme, jak se povedlo naplánované akce provést.

Počty aktivit

Počty účastníků

Finanční prostředky

Hodnotíme změny v postojích a přístupech žáků, změny v názorech a myšlení žáků, na něž byla prevence zaměřena.

Každou pořádanou akci hodnotíme hned po proběhnutí. Zprávy zakládáme.

Přílohou je Závěrečná zpráva o plnění minimálního preventivního programu.

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Krizový plán školy poskytuje odpovědi, návody a postupy, co dělat v případě výskytu rizikového chování žáků.

Krizový plán obsahuje okruhy problémů:

1. TABÁKOVÉ VÝROBKY
2. ALKOHOL
3. OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY
4. ŠIKANU, KYBERŠIKANU
5. KRÁDEŽE
6. VANDALISMUS

TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit. Školním řádem je kouření v prostorách školy zakázáno, je stanovena sankce za porušování tohoto zákazu.

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků (včetně elektronických cigaret) v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či akcí v rámci školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, který založí školní metodik prevence do své agendy.
4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany dětí. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích pořádaných školou.

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

3. Informovat zákonné zástupce. Vždy je vhodné informovat dětského lékaře. Pokud je nutná intervence a není dobrá spolupráce s rodiči, obracíme se na specializovaná zařízení. V případě, kdy spolupráce s rodiči není efektivní a dítě je ohroženo, má škola povinnost obrátit se na OSPOD s upozorněním na možné ohrožení výchovy dítěte (ustanovení § 201 zákona č. 40/2009 Sb.). Škola má povinnost oznamovat (dle § 10 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a mládeže) OSPOD, že jde o děti, které jsou ohroženy a jsou uvedeny v § 6 tohoto zákona. Pokud rodiče se školou nespolupracují a dítě je ohroženo na výchově, mohla by jejich nespolupráce zakládat také podezření ze spáchání trestného činu Ohrožování výchovy dítěte dle ustanovení § 201 trestního zákoníku č.

Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury. O nález ihned uvědomí vedení školy.
2. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
3. Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
4. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka a orgán sociálně-právní ochrany dítěte.
5. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY (OPL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

1. Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž sankci za porušení zákazu.

2. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci. Konzumace OPL ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistit ji, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem, viz níže bod 14). Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

3. V případě, kdy je žák pod vlivem NL zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.

4. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého 16 studenta, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, kdy žák způsobilý k pobytu ve škole je.

5. V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka, a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

6. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

7. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

8. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

9. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

10. Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je

rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.

11. Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

12. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

1. Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

2. Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství NL, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáným níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

(1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

(2) O nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem

(3) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

(4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka. 18
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

ŠIKANÁ, KYBERŠIKANÁ

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrášovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, tzv. kyberšikana. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti. Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším

odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

Metody vyšetřování šikanování:

A. Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou) lze doporučit strategii v těchto pěti krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětí.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

B. Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Výchovná opatření

Výchovná komise

- v rámci společného setkání pedagogů a žáka-agresora i jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních

Rozhovor s rodiči oběti

- rodiče je třeba informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních

Práce s celou třídou

Postup vyšetřující osoby, má-li podezření na šikanu

Konfrontovat svá pozorování s dalšími kolegy.

Co nejdříve oznámit své podezření vedení školy, výchovnému poradci, konzultovat další postup.

Mezi čtyřma očima vyslechnout více nezáujatých svědků, popřípadě konfrontovat svědky mezi sebou.

Je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:

- a. **Kdo** je obětí, popřípadě **kolik** obětí je
- b. Kdo je agresorem, kolik agresorů je. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
- c. **Co, kdy, kde, a jak** dělali agresoři obětím?
- d. K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- e. Jak dlouho šikana trvá?

Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o pomoc.

Vyslechnout oběť – citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací.

NIKDY neřešit problém před celou třídou!

Zajistit ochranu oběti šikany.

Teprve nyní vyslechnout agresory, případně konfrontovat agresory mezi sebou.

NIKDY konfrontace obětí a agresorů!

Vytipovat nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.

Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, třídní, školní metodik prevence sociálně patologických jevů, případně psycholog). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zde se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti /stupně 1-3 počáteční šikana, 4-5 šikana v pokročilém stádiu/, navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je

individuální, závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jedná o první případ či recidivu.

Individuálně pozvat rodiče agresorů. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření, (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR.

Individuálně pozvat rodiče obětí šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik...)

Rozebrat situace ve třídě (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třidu i nadále pozorně sledovat.

Brutální šikana

Případy brutální šikany nejsou na našich školách tak řídkým jevem, jak by se mohlo zdát. Nevyhýbají se žádnému typu školy, nejsou ani výsadou "past'áků" nebo "učňáků". Při provalení skupinového násilí se většinou projeví naprostá bezmocnost školy, která je kromě jiného dána také mimořádnými nároky na diagnostiku a léčbu téhle zvláštní podoby šikany, pracovně nazvané školní lynčování (o nezaviněné nepřipravenosti učitelů jsme se v této souvislosti již mnohokrát zmiňovali). "

V případě brutální šikany se doporučuje postupovat následujícím způsobem

1. Zvládnout šok a postarat se o oběť

Pedagog musí zvládnout svůj vlastní šok, zastavit násilí a postarat se o oběť, poskytnout jí nejnutnější pomoc a ochranu. Žák, který se stal obětí, je totiž v zoufalé situaci, bojí se o život, je třeba zraněný. Láska, soucit a odvaha mohou být tou nejdůležitější součástí pomoci. Jako příklad lze uvést učitelku, která se slovy Co ti to udělali? vrhla neohroženě mezi agresory, vzala oběť do náručí. Násilí se zastavilo. Oběť byla v bezpečí. Někdy je ale nebezpečné snažit se zastavit agresi sám, mohla by se obrátit proti pedagogovi. Těžko se může pustit slabá učitelka například mezi kluky - sportovce, kteří jsou plni nezvládnuté agrese. Musí zavolat někoho, kdo by jí pomohl.

2. Přivolat pomoc

Učitel by měl zalarmovat všechny své kolegy, ale neměl by nechat třídu bez dozoru. Vyslat pro ostatní učitele třeba žáka, který nebyl do šikanování zapojený. Situace je natolik závažná, že je třeba přerušit vyučování. I když dítě

není na první pohled zraněné, není možné říct,“ sedni si, Pepíčku, do lavice, teď musíme dobrat látku. Popovídáme si pak“.

3. Zabránit domluvě

Učitelé by měli zabránit tomu, aby se třída mezi sebou domluvila, zamezit křivé skupinové výpovědi. Někdo by měl s žáky zůstat a hlídat je. Také je možné rozdělit je do skupin. Ale i ty musejí zůstat pod dozorem.

4. Poskytnout oběti pomoc a bezpečí

Někdy dochází k tomu, že postižený žák je vážně zraněný, v tom případě je třeba zavolat záchranku a informovat rodiče. Pokud zraněný není, i tak je třeba ho chránit, pomáhat mu překonat prožité trauma, uklidnit ho a utěšit, snažit se mu dodat pocit bezpečí.

5. Přivolat policii

Škola je povinna nahlásit celou věc policii, ale měla by jednat nezávisle na ní. (Policie se může opozdit a přijet až některý další den.) To znamená, začít rychle, ten samý den vlastní vyšetřování (v duchu zásad strategie a taktiky, o kterých jsme se v našem cyklu již podrobně zmiňovali). Nejlépe je vyslechnout po jednom všechny účastníky a jejich výpovědi pak dát postupně dohromady. Ideální je, když policie při svém vyšetřování vychází z materiálů a zjištění školy. Není to ale bohužel obvyklá praxe. Podle zkušeností je vhodné obrátit se přímo na kriminální policii, kde jsou zřízeny funkce specialistů pro mládež. Pro výchovnou pomoc je však zásah policie málo významný, to už je úkolem školy.

KRÁDEŽE

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Drobné krádeže se vyskytují ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy. Stejně jako v předchozím případě, jsou důvody tohoto chování různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat.

Doporučený postup

1. Informaci, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání, sděluje žákyním a žákům od počátku jejich docházky do vaší školy. Užitečné formy vštěpování bývají nejrůznější příběhy, při kterých děti buď dojmeme, anebo rozčílí následek takového jednání.
2. Do školního řádu zapracujte sankce, které škola použije v případě, že se někdo dopustí krádeže při poskytování školských služeb nebo při s nimi přímo souvisejících činnostech.
3. Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, by měl mít možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem nebo ředitelkou školy.
4. Pečlivě se zabývejte příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
5. S náhradou způsobené škody postupujte jako u vandalismu. Preferujte nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvejte na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
6. Zákonné zástupce zloděje vyrozumívejte vždy až poté, kdy budete přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí
7. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
8. Každou nahlášenou krádeží se zabývejte, vyšetřujte ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budete k dětem mít proslovy o krádežích, **nezačínejte je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor** a vy jste jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, **jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj**. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínejte tímto způsobem.
9. O krádeži a jejím šetření proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím.....

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace,

kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

VANDALISMUS

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity. Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení nebo významné poškození. Nejrizikovější čas co do četnosti případů vandalismu je rozhodně přestávka mezi vyučovacími hodinami. Eliminace jevu v této době pomocí situačních opatření je možná. Fyzický dohled nad žáky a žákyněmi je jedním ze způsobů kontroly jevu vykonávání přímého fyzického dohledu. Organizované přestávkové aktivity – někteří žáci a žákyně, kteří nevědí, co by měli o přestávce dělat, vyplňují tuto prázdnotu násilím vůči věcem. Nabídka konkrétní činnosti je může nasměrovat k jiným aktivitám.

Doporučený postup

1. Podmínky zacházení se školním majetkem jsou zakotveny ve školním řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhejte po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
3. Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikujte na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, podejte informaci o tomto

- chování zákonným zástupcům žáků a žákyň a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, oznamte věc Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
7. O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím...
8. Snažte se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.

ZÁVĚR

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho celý pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce.

Projednáno na pedagogické radě dne 5. 9. 2016